

Goed boeren met kruidenrijk grasland

Wat kunnen kruiden voor het melkveebedrijf betekenen? Hoe kun je weidevogels en biodiversiteit integreren in de bedrijfsvoering? Is kruidenrijk grasland als voedergewas, kan dat? Over die en andere vragen ging het tijdens de door Vruchtbare Kringloop Noord Nederland georganiseerde velddemo op donderdag 6 juni in Leeuwarden.

Op de Dairy Campus in Leeuwarden verzamelden zich vijftig Friese VK-deelnemers en andere belangstellenden voor de velddemo met als thema 'kruidenrijk grasland als voedergewas'. Projectleider Froukje van der Molen had twee experts uitgenodigd als gastspreker.

Nyncke Hoekstra van het Louis Bolk Instituut en Mark Jan Vink en Christiaan Heijink van Barenbrug vertelden over de voordelen en uitdagingen van kruidenrijk grasland. Zij gaven informatie over beheer, koegezondheid, insecten en bodemleven. Na de presentatie volgde een rondgang op de demopercelen. De aanwezigen deelden ervaringen en stelden vragen aan de specialisten.

Kruidenrijk grasland, wat is dat?

Nyncke Hoekstra van het Louis Bolk Instituut: "Wat kruidenrijk is, is afhankelijk van je doelstelling. Wil je werken aan biodiversiteit en aan het beschermen van een bepaald soort insecten en wormen ten behoeve van de weidevogels? Of is je doelstelling meer functioneel? Wil je meer werken aan beworteling, stikstofbinding en koegezondheid? Je doelstelling is bepalend voor welk graskruidenmengsel je het best kunt samenstellen."

Aantrekkingskracht insecten

Op de Dairy Campus is door het Louis Bolk Instituut, in samenwerking met Van Hall Larenstein, een kruidenproef aangelegd. Op het perceel zijn 3 mengsels gezaaid die elk worden gemeten onder verschillende maai- en bemestingsstrategieën. Hoekstra: "Op het proefveld doen we verschillende metingen. We kijken in dit experiment bijvoorbeeld naar de droge stof opbrengst en de voederwaarde. Maar we onderzoeken, met verschillende vangtechnieken, ook welke insecten aangetrokken worden. Met behulp van een potval kijken hoeveel lopende insecten, zoals kevers en spinnen, voorkomen. Dat is voedsel voor weidevogels. Met plakstrips zien we welke vliegende insecten op het grasland afkomen, als voedsel voor met name gruttokuikens. Met een slagnet en zichtmeting monitoren we ook de verschillende type insecten."

Bodemkwaliteit

Weidevogels hebben behoefte aan insecten en wormen. Daarom wordt op het proefveld ook het effect van kruiden op de bodemkwaliteit gemeten. "We meten bijvoorbeeld de hoeveelheid regenwormen, de bodemstructuur, bekijken de beworteling en de indringingsweerstand," aldus Hoekstra. Ook de hoogte en dichtheid van het gras is voor de doorwaadbaarheid van weidevogelkuikens belangrijk. "Uitgesteld maaien is niet per definitie goed voor weidevogels."

Waarde van grasklaver

Volgens Hoekstra hoeft het werken aan biodiversiteit niet ten koste te gaan van de ruwvoeropbrengst. "In combinatie met gras is klaver een perfect gewas dat helpt de ruwvoeropbrengst verhogen. Het telen van rode klaver in maaiweides is relatief eenvoudig en kan veel voordeel opleveren. Omdat klaver stikstof bindt, kunt u met een grasklaverteelt wellicht meer eiwit in de kuil realiseren. Dus meer eiwit, zowel ruw eiwit als darm verteerbaar eiwit. Daarnaast biedt grasklaver ook een hogere droge stof opbrengst per hectare." Naast de economische kant

wordt volgens Hoekstra de kracht van klaver en andere kruiden op bodemkwaliteit nog onderschat. Kruidenrijk grasland is goed voor stikstofbinding, betere beworteling en klimaatrobuustheid. “En niet onbelangrijk: naast koeien zijn ook bloembezoekende insecten als bijen en hommels dol op kruidenrijk grasland.”

Groeiende interesse

Volgens Mark Jan Vink wordt kruidenrijk grasland steeds populairder onder veehouders. Uit onderzoek van Barenbrug blijkt dat de afgelopen drie jaar zo'n 15% van de veehouders voederkruiden heeft gezaaid in combinatie met gras. “Kruidenrijk grasland biedt voedingswaarde en belevingswaarde op het melkveebedrijf.”

Duurzaamheid beloond

Zuivelverwerkers roepen duurzaamheidsprogramma's in het leven om biodiversiteit te stimuleren. Vink: “Melkveehouders die aantoonbaar beter presteren op dit vlak worden beloond in hun melkprijs.”

Barenbrug heeft ervaring opgedaan met diverse mengsels grasvoederkruiden. Daarbij wordt gekeken naar opbrengst, voederwaarde een aantrekkingskracht op insecten. “Het corrigerend vermogen van kunstmest wordt meer en meer ingeperkt. Daarnaast wordt eiwit van eigen land de indicator van grondgebondenheid. Maar de koe moet wel uit de voeten kunnen met het ruwvoer dat je produceert. Wij selecteren op rassen die ook goed scoren op smakelijkheid, verteerbaarheid en gezondheid van vee.”

Prestaties onder begrazing

Vink vervolgt: “We hebben goede ervaring met smalle weegbree en cichorei onder een laag bemestingsregime. Daar doen we nu op de Dairy Campus begrazingsproeven mee. Hoe reageren verschillende samenstellingen onder begrazing. Hoeveel staat er voor en na het in- en uitscharen? Hoeveel is opgenomen? We weten inmiddels dat koeien gewenning nodig hebben; u kent ook vast de verhalen van de koeien die om de kruidenmengsels heen vreten,” vertelt Vink. “In deze proef kiezen we daarom voor jongvee, omdat die 24 uur in de wei gehouden kunnen worden.”

Gras is basis

Kruidenrijk grasland doet het goed op schraal, laagproductief grasland en bij droogte. Ook draagt het bij aan verbetering van de koegezondheid. “Onze ervaring is dat puur kruiden zaaien niet werkt; gras is de basis die de mat opvult. Maar die mat moet wel ruimte bieden voor vlinderbloemigen en voederkruiden. Daarom is zachtbladig rietzwenkgras en/of engels raaigras een prima basis.”

Tips voor management

Een succesvolle aanleg is een uitdaging, volgens Vink. “Het risico bestaat dat je na 3 gebruiksjaren vergrassing ziet, het kruidenaandeel is dan sterk verlaagd. Management is dan de sleutelrol. Denk aan een lage bemesting (max 60 kg N 1^e snede, daarna nog 2x 40 kg N óf 30 m³/ha drijfmest in het voorjaar). Denk aan afwisselend maaien en weiden, dat lijkt het beste resultaat te geven. Beweid bij 20 cm grashoogte. En laat het gewas niet te oud worden. Dan nemen de verteerbaarheid, smakelijkheid en voederwaarde af.”

Meer informatie

Wilt u meer achtergrondinformatie lezen over (het toepassen van) kruidenrijk grasland? Lees dan:

- Brochure praktijknetwerk Natuurlijk Kruidenrijk: <https://docplayer.nl/10396160-Meerwaarde-voor-vee-bedrijf-en-weidevogels.html>
- Brochure Van gepeperd naar gekruid grasland: <http://www.louisbolk.org/downloads/3258.pdf>